

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 stycznia 2008 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 kwietnia 2007 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony M. P. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 kwietnia 2007 r., z jego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 stycznia 2005 r., obejmującej go ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, wypadkowym w okresach podanych w tej decyzji. Wyrokiem tym Sąd Apelacyjny oddalił jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalającego jego odwołanie od powyższej decyzji organu rentowego.

W podstawach kasacyjnych skarżący wskazał naruszenie prawa materialnego – art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U z 2007 r. nr 11, poz. 74 ze zm.) poprzez przyjęcie, że pomimo faktycznego okresowego

zaprzestania działalności gospodarczej przez odwołującego się, podlega on obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia tej działalności w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji oraz art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że ciężar dowodu w zakresie okoliczności stanowiących podstawę zakwestionowania deklaracji zgłoszeniowej obejmującej przerwę w działalności gospodarczej spoczywa w całości na ubezpieczonym. Skarżący zarzucił także naruszenie prawa procesowego – art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 378 k.p.c., art. 380 k.p.c. i art. 381 k.p.c.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na konieczność ingerencji Sądu Najwyższego celem ukierunkowania postępowania sądu „w stronę dokładniejszego, niż to miało miejsce w niniejszej sprawie, rozważenia szczegółowych okoliczności i motywów, które zadecydowały o okresowym wstrzymaniu przez ubezpieczonego prowadzenia działalności gospodarczej, w kontekście problematyki obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne” tak, jak to czynił Sąd Najwyższy w innych rozstrzygnięciach. Skarżący odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2005 r. w sprawie I UK 105/04, w którym nie wykluczono co do zasady sytuacji, w której pomimo formalnego pozostawania przedsiębiorcy w gminnym rejestrze działalności gospodarczej, z uwagi na faktyczne zaprzestanie prowadzenia działalności, ustaje obowiązek uiszczania składki na ubezpieczenie społeczne oraz do wyroku w sprawie I UK 285/04, zgodnie z którym nie można co do zasady uznawać za naganną woli ubezpieczonego nakierowanej na przerwanie uiszczania składek, o ile ta znajdzie wyraz w realnie istniejącej przerwie w wykonywaniu działalności gospodarczej. Stwierdził, że Sąd Apelacyjny nie zanegował rzeczywistego charakteru przerw w prowadzeniu przez odwołującego się działalności gospodarczej, ale z góry odrzucił ich znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Założył bowiem, że w świetle ciągłego charakteru działalności gospodarczej i zasady ponoszenia przez przedsiębiorcę ryzyka gospodarczego, nie jest możliwa do obrony teza o niepodleganiu obowiązkowi uiszczania składek pomimo zarejestrowania w działalności ewidencji gospodarczej. Ostatecznie skarżący wywiódł, że ingerencja Sądu Najwyższego polegać by miała na ostatecznym potwierdzeniu, czy każdy z przypadków zgłoszonej organowi

rentowemu przerwy w prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej należy oceniać indywidualnie pod kątem faktycznego zaprzestania realizowania tej działalności, czy też orzecznictwo w tego rodzaju sprawach winno ulec radykalizacji, zgodnie z poglądem przedstawionym przez Sąd Apelacyjny. Nadto, skarżący stwierdził, że przedstawione w obu tych orzeczenia poglądy, dotyczące prawa organu do kontroli realnego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, stały się podstawą do sformułowania przez skarżącego pytania o rozkład ciężaru dowodu w wykazaniu okoliczności świadczących o prowadzeniu działalności gospodarczej. Zdaniem skarżącego, to na organie rentowym spoczywa obowiązek wykazania tych aspektów, z których wynikałoby, iż nie miał zamiaru przerywania działalności, a jedynie np. oczekiwał na kolejne zlecenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 398⁴ § 1 pkt 3 ustanawia wymóg zawarcia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia. Przepis art. 398⁹ § 1 k.p.c. sformułowany został jako przepis określający przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Dwie pierwsze, przywołane wyżej, przesłanki tzw. „przedsądu” dotyczyć muszą przepisów powołanych w podstawach kasacyjnych, bowiem zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach podstaw. Jednakże sam fakt, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołuje się do przepisów wskazanych w jej podstawach, nie stanowi o tym, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, lub że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Nie chodzi bowiem o jakiekolwiek zagadnienie prawne, sformułowane na podstawie tych przepisów, bądź o jakiekolwiek wątpliwości interpretacyjne tych przepisów. Problem prawny, ujęty w skardze

kasacyjnej, dotyczyć musi kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy, nie może być dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź zachodzi konieczność wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie SN z dnia 26 września 2005 r. II PK 98/05 (OSNP 2006 r. nr15-16, poz. 243).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej odwołuje się wprawdzie do podstaw kasacyjnych, lecz przedstawione w nim zagadnienia prawne, tak dotyczące kwestii pojmowania pojęcia „zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej” w rozumieniu przepisu art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak i problemu rozkładu ciężaru dowodu dotyczącego tego zagadnienia nie ma wpływu na wynik niniejszej sprawy. Wprawdzie Sąd Apelacyjny wyraził pogląd, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewiduje „zawieszania działalności gospodarczej”, a zaprzestanie wykonywania działalności gospodarczej trzeba rozumieć jako jej „wyrejestrowanie” z ewidencji działalności gospodarczej, powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 30 listopada 2005 r. I UK 95/05 (OSNP 2006 nr 19 – 20, poz. 311), jednakże skarżący błędnie wywodzi, że rozstrzygnięcie tego Sądu opiera się wyłącznie na zanegowaniu możliwości dowodzenia przez stronę, że faktycznie zaprzestała prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej z tego względu, że nie „wyrejestrowała” jej z ewidencji działalności gospodarczej. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że odwołujący się w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji zatrudniał pracowników i uczniów, i składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu ich zatrudnienia opłacane były za całe miesiące. Ta zatem okoliczność, a nie fakt formalnego zarejestrowania działalności gospodarczej, stała się podstawą do ustalenia, że odwołujący nie zaprzestał w tych okresach prowadzenia działalności gospodarczej – co wynika wprost z uzasadnienia Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny z kolei stwierdził poprawność ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, nie uwzględniając tym samym zarzutu apelującego naruszenia art. 233 k.p.c. Dalej

wywiódł, że Sąd Okręgowy, analizując stan faktyczny sprawy pod kątem wskazówek zawartych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2005 r. I UK 105/04 (OSNP 2005 nr 13, poz. 198), z których wynika, że tylko w przypadku jednoczesnego zgłoszenia w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej i zaistnienia rzeczywistej przerwy w prowadzeniu tej działalności ustaje obowiązek ubezpieczenia, doszedł do prawidłowych wniosków, iż zasadne jest objęcie odwołującego się ubezpieczeniem społecznym w okresach zgłaszanych przez niego przerw. Stanowisko zatem Sądu Apelacyjnego o prowadzeniu przez skarżącego działalności gospodarczej opiera się także na ustaleniu, że nie doszło w niniejszej sprawie do faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej. Dodatkowo, Sąd Apelacyjny, wskazując, że nie doszło do faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, stwierdził, że charakter i sposób prowadzenia działalności, jaką zajmuje się ubezpieczony, nie uzasadniają twierdzenia, że działalność ta nie była prowadzona w okresach zgłaszanych przerw, bowiem z istoty tej działalności wynika, że prowadzący ją ponosi ryzyko gospodarcze. Oznacza to, iż okresy czasu, w których nie są wykonywane żadne efektywne czynności (przynoszące dochód), ponieważ przedsiębiorca np. poszukuje nowych zleceń, czy też na zlecenia oczekuje, są również okresem prowadzenia działalności gospodarczej. Zatem wyrażony w pisemnych motywach rozstrzygnięcia dalej idący pogląd co do doniosłej roli faktu „niewyrejestrowania” tej działalności nie zdecydował sam w sobie o rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy. Innymi słowy, Sąd Apelacyjny rozważał oba poglądy dotyczące tej kwestii i doszedł do wniosku, że, niezależnie od faktu „niewyrejestrowania” działalności gospodarczej, nie doszło również do faktycznego zaprzestania działalności gospodarczej w okresach wskazanych w decyzji, co wynika z ustalonych przez Sąd Okręgowy faktów. Zatem problem prawny przedstawiony w skardze, sprowadzający się do rozstrzygnięcia, który z tych poglądów jest trafny, nie będzie miał wpływu na wynik sprawy. Dla jej rozstrzygnięcia bez wpływu jest również problem rozkładu ciężaru dowodu, bowiem to właśnie organ rentowy w zaskarżonej decyzji z dnia 17 stycznia 2005 r. dowodził niezaprzestania przez skarżącego prowadzenia działalności gospodarczej w okresach wskazanych w decyzji, odwołując się między innymi do faktu zgłoszenia

w tych okresach do ubezpieczenia pracowników i uczniów i opłacania za nich składek na ubezpieczenia społeczne za pełne miesiące.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.